

dalokat népdaloknak. Dankó Pista, Dóczy József, Beleznay Antal, Fráter Loránd, Sas Náci, Balázs Árpád és sok tehetséges műkedvelő nótaszerző áll ma a magyar nóta szolgálatában. Lelkesedésük, buzgalmuk valóban nemzeti szolgálat most, amikor a külföldieskedő táncok, angol-amerikai félvad ritmussok ostromolják a magyar nóta létalapját, a zengő magyar lelkeket. Ezt az ostromot tehetséggel, bátorsággal és magyar öntudattal visszaverni és a magyar népdalt régi jogaiba visszahelyezni mindnyájunknak, de főleg a magyar színpadoknak kötelességük.

(Liptay Károly.)

Magyar Dalnok és Tánc-társaság.
(Lásd: Havi Mihály címszó alatt.)

Magyar dráma. Színpad nélkül nincs dráma s ha van, az természetszerűleg csak élettelen könyvdráma lehet. Ez a sarkigazság beigazolódtott a magyar színészet keletkezésénél is. Amikor végre lett színészetünk, kitűnt, hogy nincs műsorunk s az addig megírt eredeti magyar drámák közül egyedül Besseney György »Philosophus«-a volt valamennyire színpadképes. Szükségszerűleg fordításokból s átmagyarosításokból került hát ki első színészeink játérendje. S akiket Kelemen Lászlóék kezdetleges színpada elvélve egy-egy eredeti dráma megírására készített is, nem voltak (s nem is lehettek) erős tehetségek. A színpadon nem teremhet máról-holnapra sem nagy színész, sem nagy író, mert úgy ez, mint az csak együtt fejlődhetik és haladhat.

Az első igazi nagy drámaírót — a halhatatlan Katona Józsefet (L. o.) — Kelemenék fellépésétől számítva — csak húsz év múlva szólaltatta meg a magyar színészet; a másodikat pedig — a magyar vígjátékot megteremtő Kisfaludy Károlyt (L. o.) — még később. Színpad nélkül egyikük sem lett volna drámaíró, viszont a színpad velük s az ő műveikben fejlődött tovább.

A drámának s a színpadnak eme szoros kapcsolatát s egymásra való utaltságát mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy amikor a játékszín Pesten, az irodalom központjában, szünetelni volt kénytelen s csak mint átfutó vándor tévedt be oda, szünetelt a drámaírás is.

Wesselényi színjátszóinak s a fehérvári színtársulatnak távozta után csak a budai játékszín (1833—37.) s még inkább a Nemzeti Színház termel aztán újabb drámaírókat, kik közül a színpadi hatás szempontjából leginkább Szigligeti Ede magasodik ki. (L. o.)

Szigligeti a dráma összes válfajait kultiválta a tragédiától le a bohózatig. Legszerencsésebb a középfajú drámában és a vígjátékban. Ő teremtette meg a magyar népszínművet. (L. o.) Bámulatos természet s nagy színpadismeret jellemzi. Ezért van, hogy egyes darabjai (Csikós, Cigány, Liliomfi, Fenn az ernyő, II-ik Rákóczi Ferenc fogsága stb.) ma is színpadképesek. Őt nem ragadta túlzásokra a romantika.

A francia romantikus iskolának Szigligeti mellett kétségkívül Czákó Zsigmond (l. o.) a legtehetségesebb, de egyúttal legszertelenebb magyar művelője. Művei (Kalmár és tengerész, Végrendelet stb.) a maguk korában nagy hatást keltettek, ma azonban éppen szertelenségeik miatt nem állanak meg a színpadon helyüket.

Vörösmarty szintén a romantikus iskola híve s drámaiban (Áldozat, Marót bán stb.) inkább csak nyelvi szépségekkel hatott, de »Csongor és Tündé«-je örökbecsű — nemcsak az irodalomban, hanem a színpadon is. Kiváló érzéke őt is megóvta a szertelen túlzásoktól.

Gróf Teleki László egyetlen »Kegyenc«-ével foglal helyet drámaíróink sorában. Sok tekintetben érdekes, de nem szerencsés alkotás. A színpadon nem tudott gyökeret verni soha.

Hugó Károly szintén a túlzó romantikusok közé tartozik, bár »Bankár és báró«-ja sokáig műsoron maradt. Gaal József, Nagy Ignác a vígjátékot művelték. Gaal különösen a ma is hatásos »Peleskei nótárius«-sal, Nagy Ignác a »Tisztújítás«-sal tűnt ki.

Az 1848—49-iki szabadságharcot követő korszak sok tekintetben visszavetette drámairodalmunk fejlődését. Az osztrák önkényuralom elnyomta a nemzeti drámát s így inkább a vígjátéknak akadtak művelői. Szigligeti mellett különösen Kövér Lajos, Degré Alajos és Kovács Pál alkottak figyelemre méltót e nemből. Míg Vahot Imre, Szigeti József inkább a